

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MÁGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért
minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... " 16.— | nyolczad oldal " 4.—

A díjak előre beküldendőek a Szent-István-Társulathoz.

A magyar kath. tanítók fizetésrendezése.

Pályatársaim közül sokan zokon veszik, sőt talán neheztelnek is, a miért nem zárkozom el az igazmondástól, a minek természetes következménye, hogy ellenségnek tartanak oly dolgban is, a melynek érdekében kifejtett munkásságom nem mai keletű.

Igy többek között lábra kapott az a vélemény, mintha ellene írnék a tanítók fizetésfölemelésének, holott ellenkezőleg, csak a mozgalmat és a módozatot ítéltem el, mely míg egyrészt az elsőt illetőleg sok tekintetben rovására ment a tanítók tekintélynek, másrésztben az utóbbit illetőleg oly kelletlen válaszfalat emelt, a mely homlokgyenest ellenkezik a paritással: mert az állami és felekezeti tanító, értelmi és munkakör szempontjából, egyetemlegesen egy színvonalon áll.

Vegyük föl a mozgalmat a kath. tanítóság részéről s országos kongresszuson, országos testületként tiltakozzunk a különválasztás ellen és adjunk kifejezést ama óhajnak, hogy ha fizetésrendezésről van szó, akkor a felekezeti tanító fizetése azonosképen rendeztessék, a mint az 1893. évi XXVI. törvény megalkotásával történt, kimondván általánosan a tanítói fizetés minimális összegét.

És én sohasem mondtam, hogy a tanító annyival elégedjek meg, a mennyit a törvény manapság biztosít; sőt ellenkezőleg, talán én voltam az első, ki a minimális fizetés összegét in illo tempore 600 forintban tartottam megállapítandónak, teljesen megokolva mindazzal, a mi a tanító megélhetését, munkásságát oly közelről érinti.

De a mostani törvényjavaslat azt igazolja, hogy a talajt e tekintetben elvesztettük magunk alól és létrejött csakis az állami tanítók érdekeit szolgáló közvélemény. Miért? Azt sejttem. A mennyiben azt gondolnám, hogy az állami kormányzat talán nem talál fedezetet a felekezeti tanítók fizetésének kiegészítésére oly módon, mint az az 1893.

évi XXVI. törvényben van és azzal a kulesesal, melyben a javaslat törvényre emelése esetén az állami tanítók részesülnek; vagy pedig előtte állott egy kényszerhelyzet azon esetre, ha a nyújtandó segélyek recompenzációja fejében a felekezetek iskolai önkormányzatára vonatkozólag szélesebb rendelkezési jogokat tartott volna föl magának, mely esetben két alternatíva előtt áll és pedig vagy a felekezetek önkormányzatát illetőleg a jogos érzékenység, vagy mert a felekezetek mint ilyenek a terhet elviselni képtelenek lévén, iskolájukról való lemondással oly terhet vállalni, a melyet az állam el nem bír.

Igy is, úgy is nagy baj, de nem veszett dolog érdekeinknek kielégítése. Meg fog az történni, mert meg kell történnie, ha azt akarjuk, hogy a felekezeti tanítók hivatásukban, földadatuk teljesítésében lelkileg ne resignáljanak. A tanító érdekeinek kielégítése első sorban is az iskola érdeke, mert amaz teszi emezt. És én hiszem is, hogy a nagyméltóságú püspöki kar bármely kibontakozáshoz jusson, tanítóinak érdekeit nem fogja elhanyagolni, de nem fogják azt tenni a más vallásfelekezetek illetékes kormányzó közegei sem, mert a hitvallásos iskolák szellemi belélete azoknál sem csekélyebb jelentőségű és értékű kincs, mint a katholikuskoknak.

És ha a kath. tanító, mint ilyen, igazán a hitvallásos iskola bajnoka, emelje föl kéri szavát a nagyméltóságú püspöki karnál s ha a püspöki kar határozatának végrehajtásához illetőleg a módozatok törvényes megállapításához törvényes beavatkozás szükséges, ám nyerve ki azt önérzetes és tisztos föllépésével ott is, a hol szükséges, a törvényhozó testületnél.

Ezek után, mert a végső reményről nem mondtunk le; sőt hiszszük, hogy jogos körben érvényesítő föllépésünk eredményhez vezet, azt véleményezem: tartsunk az év folyamán kongresszust, melyben összegezve kívánatainkat, kerénynyel járuljunk a nagyméltóságú püspöki karhoz.

Bertalan Vincze.

Magyar nevelés-tudomány.

Olyan dolgról szólunk ezúttal egy pár szót, a mi nincs; de a minek megteremtése nemcsak kívánatos, hanem úgyszólván becsületbeli kötelessége a magyar pedagógusoknak.

Egy nemzet, a mely igényt tart arra, hogy ne csak helyet kapjon, hanem számot is tegyen a művelődés «kerék asztalánál», a művelődésnek egyetlen ágában sem szorítkozhatik csupán a fogyasztásra, részt kell vennie a termelés munkájában is. A többi nemzetek által termelt gondolatok asszimilálása szintén civilizációs tevékenység ugyan, de alapjában csak fogyasztás.

A tevékenységnek ez a neme észlelhető nálunk a művelődésnek egyes köreiből. Másokban meg megannyira sem vagyunk. Egyszerűen bekebelezzük, a mit az előhaladottabb nemzetek produkálnak. Fogyasztjuk válogatás és szervezetenélkül való alkalmazás nélkül. Csuda-e, ha megfekszi a gyomrunkat?

Ilyen fogyasztók vagyunk a pedagógiai téren az egész vonalon.

Csak legújabbban jutottak a magyar pedagógusok ezen állapot megszegyenítő és rendkívül káros voltának tudatára. Csak legújában kezdünk arra a meggyőződésre jutni, hogy ez az állapot nem méltó hozzánk; hogy ki kell a magunk részét venni a termelésből is. Mire azonban idáig jutottunk s munkához akartunk kezdeni, úgy éreztük magunkat, mint az a cigány, a ki a bíró szemrehányására azzal felelt, hogy ugyan mihez is nyuljon hát a szegény ember, ha «minden a másé».

Biz a pedagógiai tudományban immár minden a másé. Minden új gondolat, új szempont, új törekvés a haladottabb nyugati nemzetektől került át hozzánk. Mi nekünk bajos újabbakat termelni és forralomba hozni. Különösen ezen a téren, a melyen a tapasztalásnak az útján alig tettünk néhány tudatos lépést a hozzánk érkező gondolatok igazolása, kiprobálása szempontjából.

Mit tegyünk hát ebben az épenséggel nem igénytelenítő helyzetünkben? Ne vegyünk tudomást arról, a mi a világban történik s önállóan induljunk fölfedező nagy útra, hogy továbbfolytassuk a kényelmes, de nem éppen szép műveletét?

Talán egyiket se eszelekedjük.

Az eredményeknek semmibevétele nagy erő és időpazarlás. Ezt a luxust nem engedheti meg magának az, a ki ugyis hátra van. Viszont a kérdéses a mennyire nem méltó hozzánk, annyira káros is, mert elsorvasztja az erőfeszítésben izmosodó productív erőt s az akaratot és a szellemi termelés terén inferioritásba tart bennünket szinte beláthatatlan ideig.

Vegyük tehát számba az eredményeket, melyeket a nálunk előrehaladottabb nemzetek a termelés terén már elértek, ellenőrizzük az általuk fölszínre hozott állítólagos, vagy igazi igazságokat; de egyúttal igyekezzünk azokat egy-egy lépéssel tovább vinni. Ez lesz a hozzánk méltó munka,

mely önbecszerzetünket fölkelti, energiánkat fokozza s becsületünkre válik a kezdeményező nemzetek fainál is. Kezdeményezők ugyan (legalább egyelőre) nem leszünk, de érdemlegesen munkát végezzünk. Az elsőnek folytonosan a sarkukban lehetünk s ha megedződünk egy-egy fordulatnál legalább egy fél löféjjel, előre is vágthatatunk.

Örömmel jegyezzük föl, hogy a magyar pedagógusok egy része ezen a célhoz vezető úton van.

Kezdünk foglalkozni a nevelés-tudomány alapvető kérdéseivel. Különösen a gyermek-pszichológiával.

Ezen a téren már nem járunk (eltelkintve a külföldi eredményektől) töretlen úton. A gyermeki lélek megfigyelése egyre többeket foglalkoztat. Sor kerül a magyar nevelői ténykedésnek megfigyelésére is. Ha aztán az adatok kincsei halomra gyűlnek, az egyes részlet-kérdések kellőképen megvilágíttatnak, bizonyára lesznek majd összefoglaló tehetséggel, általános nagy szempontokra emelkedni tudó erővel megáldott férfiak, a kik az összehordott téglából építeni fognak. Hasznos és szép épületet emelnek, mely menedéket nyújt és önértékünket emeli.

Az ekként biztos alapra helyezkedő magyar neveléstudomány képviselője méltán kap aztán helyet annál a bizonyos kerék asztalnál, a melynél a nálunk előrehaladottabb nemzetek pedagógus fiai ülnek, hogy tiszteletet, elismerést biztosítsanak nemzetüknek.

A megindult mozgalom kedvező eredményének biztosítására azonban nem elég a fölbuzdulás; mert hiszen nincs tünékenyebb valami, mint a magyar lelkesedés. Úgy az anyaggyűjtés, mint az értékesítés munkájára, nem annyira sok, mint inkább ezéltudatosan dolgozó, erős akaratu, kitartó munkás kell. És különösen apostolok kellene, a kik a munkában előljárjanak s a többi munkásokat emyedni ne engedjék.

Az irányítás tisztét ebben az alapvető szep munkában a «Tanítóképző Tanárok Egyesülete» vállalta magára. Jól tette, mert valóban hivatott reá. A pedagógusok testületénél erre a föladatra valóban keresve sem lehetne alkalmasabbat találni.

Am, hogy valóban ezélt is érjen az egyesület, nem elég az általános utmutatásnál, a szokásos buzdításnál maradni, hanem szervezni kell a munkát. A megfigyelés terén nagy apparatussal ezélt érn nem lehet. Föltétlenül megbízható, lankadást nem ismerő munkások kellene, a kiket a tapasztalt nehézségek vissza nem riasztanak, el nem kedvetlenítenek. Az ilyen erősebb embereknek kiválasztása, tevékenységüknek vezetése igen szép, de nem könnyű föladat. Nagy ügyszeretet, lankadást nem ismerő akarat, széles látókör, összefoglaló tehetség kell hozzá. Ilyen erőkből, ha nem is bővelkedik valami nagyon, de nem is szükölködik annyira az egyesület, hogy a siker reményénél ne folytatná a megkezdett munkát. Nem lehet a föladatunk az irányítás tisztére

különösen hivatott férfiakat megnevezni, azt azonban jelezniük kell, hogy a hivatottak között különösen sokat várunk mindazoktól, a kik a téren való hivatottságuknak tetteikben adták tanujelét.

Erkölc és értelemfejlesztés.

(Folytatás.)

Hogy mennyit tehetünk az ideáért, vagyis hogy idealizmusunk mily magaslatra emelkedhetik, az más kérdés. Az idea lehet talán abszolút tökéletességű, az idealizmus már emberi képességünk külső megnyilatkozásával, a tettel függ össze. Az emberi tökéletesség pedig nem abszolút, hanem relatív valami. Az ideát el lehet képzelni tökéletességében, de csak megközelítőleg megvalósítani.

Az erkölcs pedig a tett irányítója. De természeti törvény, hogy előny és hátrány mindig együtt jár. Ily szempontból megfelelőbb az erkölcs e meghatározása: az erkölcs *erő* a jóra, *gyengeség* a rosszra. A fény és az árny csodálatos összhangja. Míg az erő az erkölccsel meg-egyező tette képesíti az embert, a gyengeség ilyenell ellenkezőre elerőtleníti. Gyengeség, mely erőt ad. Csak az erényes emberre mutatok, hogy szavaim igazságát bizonyítsam. Mert milyen az erényes ember? Csábításoknak csak úgy ki van tevé, mint más. Vére, ha tüzes, csakúgy vonzza, csakúgy ösztökéli elesésre, mint a másokéi. De, midőn közel látja magát a ezénál, midőn elért a bűn kiviteléig, fölesillan benne az erényes ember az az ijedelme, mely a bűn végrehajtásától visszarettenti.

S vajjon képes-e a mai ember erre az erőre szert tenni? Nem satnyult-e el már annyira, hogy gyengesége már nem emberi gyarlóság, hanem képtelenség?

Tapasztalati tény felel az ilyen kérdésre legjobban. Talán még nincs egészen elfeledve az a bécsi orvos — ha jól tudom, Müller dr. volt a neve — ki a pestisbetegeket kezelvén, maga is megkapta az iszonyu betegséget. S ebben óriási magyságot fejtett ki. A biztos halállal szeméi előtt hidegvérűen figyelte meg és jegyezte föl önmagáról a betegség tüneteit, hogy az orvostudomány s így az emberiségnek használjon. Nincs normális ember, kit ijesztő félelem ne fogja el, ha komolyan gondol a halálra s a kinek életében már volt oly pillanat, melyben közvetlen közelségben maga előtt látta a halált, az tudja, hogy semmiféle félelem össze nem hasonlítható azzal a meredt, dermesztő félelemmel, melyet a halál biztos volta kelt. Tartson bár csak egy perczig is. Mily magasan áll hát ez az ember, ki halálfélelmét annyira le tudta győzni, hogy megfigyelhette önmagát. Még hozzá nem a tett mezején, hanem betegségben.

Itt vannak a lelkes délafrikai harcosok, kik-

nek legfőbb segítője szabadságuk szeretete volt. A föld ismeretlen, sötét részeibe hatoló utas, az ezer veszélyvel küzdő sarkvidéki léghajós, egy eszme, egy ismeret számtalan vértanúja. Mind a legdrágábbat, az egyetlen igazán pótolhatatlant áldozza föl: életét.

Sőt a mindennapi foglalkozás sok ága közül is hány olyan van, melyben az ember mindennapi életét kockáztatja. És mégis akad mindig egyikre ember; pedig nem mindig a végszükség kényszeríti rá.

Van hát bátorság az emberekben! Saját ismerőseink körében is akad — meglehet talán csak egy ember, kit különbnek tartunk a többinél; de ez az egy elegendő arra, hogy az emberiség egészébe vetett bizalmunkat jogosulttá tegye. Az emberiség mindennapi, kicsiny dolgokban törpe kicsinységű, igaz; de nagy veszedelem, nagy eszme mindig kifakasztja egy-egy kitünő ember erőinek legszebb virágát. Nagyságot mindennapi körülményekben ritkán találunk.

Ha van bátorság az emberben, lesz bátorsága az erkölccsel ellenkező csábítással is megküzdeni. Mert ez sines híján annak a varázsteljes vonzerőnek, melyet némely természetben a veszedelemmel való szembenézés, a sárkányviadal kelt. De ha erkölcsöt akarunk, szakítanunk kell a tisztán értelemfejlesztő iránynyal, mely rossz általános emberi, rossz nemzeti szempontból. Mert a mit nyújt, tudományak kevés, műveltségnek sok. Nem adja meg az igazi tudás szerénységét, hanem a feltudás kevélységét.

Ez irány rombadölte csak az emberiség dicsőségére lehet. S ha azok, kiknek föladatuk a vezérszerep, ugyane fölfogásnak hódolnak, diadalra is fog jutni. Mert ők hozhatják dívatba. A dívat pedig nemesak a nő ruházkodás terén nagy hatalom.

Zsigmondovics J.

Közoktatási reform Angliában.

(Folytatás.)

A püspökök továbbá azt ajánlották a kormány figyelmébe: ha a katolikus iskolák a helyi bizottságba nem küldhetnek hivatalosan képviselőket, a grófsági tanács tagjainak választásánál olyan politikai és vallási izgatások folyhatnak, a melyeknek természetesen káros következményeik volnának; mert minden felekezeti iparkodni fog oda jelöltjeit behozni, mert látta, hogy az eddigi tagok általában méltánytalanok voltak irántuk; már pedig *a legfőbb követelmény az, hogy az erők egyensúlyban legyenek s így biztosítsák a közoktatás nemzeti rendszerének békés és haladó fejlődését.* A püspökök tehát nem akarnak a választásoknál felekezeti villongásokat, vagy a keresztény és kereszténytelen meggyőződések küzdelmét.

Majd azt ajánlják az angol püspökök a kormány figyelmébe, hogy a skót népoktatási állapotok lehetőleg Angliában is hasonló módon

nyerjenek megvalósulást; mert abban az országban a keresztény iskolák 1877 óta az angolokénál nagyobb állami támogatásban részesülnek s a felekezetenkívüli iskolákban is több figyelmet fordítanak a gyermekeknek pozitív vallásukban való oktatására. Követelik továbbá, hogy a katolikus iskolák tanítóinak kinevezése vagy elbocsátása a vezető felügyelők hatáskörébe tartozzék; míg a hatósági iskolai bizottságok küldhessenek a katolikus iskola felügyelő-bizottságába olyan tagokat, a kik ezen intézeteket pedagógiai, pénzügyi és közegészségi szempontból ellenőrizhessék; de három katolikus tagra csak egy hatósági közeg essék.

Azt is kívánják a püspökök, hogy a hol szükségük van rá, vagy módjukban volna, az elemi iskolákkal kapcsolatosan középiskolákat létesíthessenek, a melyek a törvényes és pedagógiai követelményeknek meg fognak felelni. Nem szükséges, hogy ezt a mi értelmünkben vett középiskolák módjára értsük; Angliában a felsőbb elemi oktatás vagy az alsóbbfokú szakoktatás is középiskolai oktatásnak vétetik; s így főleg azt a jogot követelik a katolikus elemi iskoláknak a püspökök, a melynekkel a törvény értelmében a javító-intézetek is rendelkeznek, hogy tudniillik elemi osztályok mellett olyan középfajtájukat is nyithatnak meg; ezeket az intézeteket közpénzekből tartják fenn, méltányos tehát, hogy a megfelelő iskolákat létesítő katolikus intézetek is részesüljenek állami támogatásban. Utolsó és nagyon fontos kívánságuk a püspököknek, hogy katolikus iskolák felügyelői-bizottságai vagy a helyi iskolai bizottságok katolikus képviselői minden egyes esetben, ha méltánytalanság történik, felelőbezhessenek a grófsági tanácsoknak iskolai határozatai ellen a londoni közoktatási főhivatalhoz, a mely 1903 előtt csak rendkívüli esetekben hallgatott meg ilyen fölébvezéseket.

Mindelből látszik, hogy a püspökök kívánságai méltányosak, s az új törvény nagyjában teljesítette is ezeket. Azon nem lehet megakadni, hogy az iskolafőntartónak joga a tanítókat kinevezni vagy elbocsátani; az utóbbiak többféle oka lehet, például ha a tanító erkölestelen életet él, vagy akármiként veszélyeztetni az iskola által előrendő vallási nevelést; a helyi iskolai bizottságnak pedig úgy lehet a dologba beleszólása, ha a katolikus tanító pedagógiai szempontból nem felel meg föladatainak.

A püspökök emlékiratukban bővebben még azt is fejtegetvén, hogy a katolikusoknak sokkal inkább van szükségük a helyi iskolai bizottságban való képviseltetésre, mint a többi felekezeteknek; mert az állítólagos művelt emberek közül nagyon sokan azt hiszik, hogy ők alaposan ismerik a katolikus egyházat, holott tudatlanok és előítéletesek vele szemben; továbbá vannak az egyháznak olyan tanításai, a melyeket könnyen félre lehet érteni, ha az illetők nem vesznek maguknak fáradságot arra nézve, hogy alaposan tájékozódjanak. Különösen a börtre és a

pápára, a misére, szentek tiszteletére, szertartásokra, politikai és vallási szabadságra stb. vonatkozólag rengeteg sok előítélet van Angliában elterjedve, úgy, hogy már e szempontból is szükséges, hogy tanult katolikus férfiak üljenek azokban a helyi bizottságokban.

Azt a jogot sem lehetne elvitatni az angol katolikusoktól, hogy új iskolákat is alapíthatnak, ha szükségük van rá 1903-ig; azonban ennek nagyon gyakran útját tudták állani azok a helyi iskolai bizottságok. A londoni közoktatási főhivatal ugyanis mindig kikérte az utóbbiaknak véleményét és beleegyezését arra nézve: vajjon az új iskola részesüljön-e állami segélyben. A legtöbb esetben pedig ezek az új iskolák a bizottságok kénye-kedvének voltak kitéve, úgy, hogy e szempontból is sűrűn történtek igazságtalanságok s a legtöbb esetben azt a 22 koronányi csekély támogatást is megtagadták; minél inkább kerültek a bizottságok felekezetenkívüli vagy kereszténytelen emberek hatalmába, annál sürűbben és rendszeresen fordult elő olyan igazságtalanság. Ezen állapotok megváltoztatására pedig legalkalmasabbnak mutatkozik a skót iskolai törvényhozás intézkedése, a melyre a püspökök is hivatkoztak s a mely szerint egy iskola fölállításának szükségét el kell ismerni, ha követeli ezt a szülők vallási meggyőződése; tehát a püspökök joggal kívánták ennek az intézkedésnek Angliára való kiterjesztését; s annál több joggal, mert Skóciában teljes békében működnek egymás mellett a katolikus és prezbiteriánus iskolák s az 1872-iki skót törvény óta soha vita, vagy ellenségeskedés nem támadt közöttük, míg Angliában nem épen ritka az eset, hogy egyes városokban a felekezetenkívüli iskolák indítsanak háborút katolikusok ellen, csak azért, mert nem minden gyermek jár kivétel nélkül az előbbiekre. A skót iskolai törvény pedig még a szempontból is föltétlenül igazságos, mert elismeri nyíltan a szülők jogát, hogy a maguk vallásában neveljék és tanítsák gyermekeiket.

Ismételjük: az angol püspököknek ezek a kívánságai nagyjában teljesedtek az új törvény életbelépésével és megszavazásával, daczára, hogy a modern hitelenség vezető és apróbb emberei elkéseredett küzdelmet folytattak ellene s szomorú, hogy még az irországi katolikus képviselők közül is többen az utóbbiak közé állottak. A hitetlenekkel és vallásközönyösökkel szövöttek az úgynevezett *non-conformisták* is, a kik még a protestáns vallásból is nagyon sokat föladtak s a kiknek a vallásoktatása a lehető legrugalmasabban változik időszakok szerint s a felekezetiiek csak ottan egyeznek meg, hogy minél kevesebb keresztény tantartsanak meg vallásukban s mindig egy emberként szövöttezenek a többi pozitív keresztény vallás ellen. A non-conformisták főleg azt kifogásolták, hogy az ő adójuk hozzá fog járulni felekezeti iskolák föntartásához; ők ilyeneket nem alapítanak, mert fölöslegesnek tartották; hisz 1870—1903

között a legtöbb felekezeten kívüli iskolákat hatalmukba kerítették, azt meg elfeledték, hogy ugyan-ezen időszakban katolikus adófillérekéből is tartották fenn ezeket az iskolákat. *Vetési.*

(Folytatása következik.)

Az uradalmi iskolák jellege.

Magyarországon körülbelül ötszáz uradalmi iskola van. Ezeket a népiskolákat vagy az uradalom tulajdonosai egyedül, vagy az uradalmi alkalmazottak hozzájárulásával tartják fenn.

Miután ezen iskolák alakultak, majdnem kivétel nélkül felekezeti jellegűnek tekintettek és csak az utóbbi időben keletkezettek egy némelyike lett községi vagy «uradalmi» jellegű.

A felekezeti jellegű, uradalmak által főtartott népiskolák teljesen — minden tekintetben — az egyházi hatóság alá tartoztak és tartoznak most is. Igazgatójuk a plébános és a tanítót nagyobb részt a püspök erősíti meg állásában. Ezen iskolákat mindig felekezeti jellegűeknek tekintették; most azonban a közoktatásügyi miniszteriumban — a korpótlék kiszabásánál — ezt kétségbe vonták és magánjellegűnek nyilvánították. Ezt bizonyítja Békésvármegye közgazgatási bizottságának fölterjesztésére 75.534 1901. sz. alatt érkezett válasz is, mely következőképen szól:

«Mult évi október hó 14-én 1246. sz. a. kelt jelentése esatolmányait visszazárva értesitem a bizottságot, hogy [miután J. K. b... róm. kath. elemi iskolai tanító 1895. évtől 1899. évi szeptember hó 31-ig a es... i uradalmi iskolánál működött, mely iskola nyilvánossági joggal bír ugyan, mindazonáltal magánosok által lévén főtartva, magánjellegűnek tekintendő, a magánjellegű iskoláknál eltöltött szolgálati idő a korpótlék alapját képező működési időbe nem számítható, énnélfogva részére 1. évtödös pótlék ez idő szerint megállapítható nem volt. Budapesten, 1902. évi január hó 19-én. (Olvashatatlan aláírás sk.)

Az 1868-ik évi XXXII-ik törvényezikk világosan kimondja, hogy mely iskolák tekintendők magán-, tehát magánjellegű iskoláknak. Emellett a törvény 16-ik paragrafusában így szól: «Magánegyetem és társulatok is állíthatnak föl elemi és felső népiskolákat, ha

«a magánegyetem az általok nyitni szándékolt tanfolyamra oklevéllel képesítvék».

Ez a törvény tehát magániskolák fölállítását képesítéshez köti. Az uradalmi iskolák főtartói pedig ilyen képesítéssel nem bírnak, tehát magánjellegű iskolát nem is tarthatnak fenn.

Ez a jelző «uradalmi» vagy «uradalmak által főtartott népiskola» sehol, semmiféle törvényben, vagy döntvényben elő nem fordul. Csupán egy 1896-ban 4501. sz. alatt kelt közoktatásügyi miniszteri rendelet mond róluk burkoltan ennyit: «Pusztai és tanyai iskolák rendszerint községi

jellegűek. Csak akkor felekezeti, ha a *tanyai birtokosa* maga állítja föl, felekezetiinek mondja ki s az egyházi hatóság alá helyezi. Ez a rendelet tehát mégis azoknak ad igazat, a kik az uradalmi iskolákat a községi vagy felekezeti iskolák közé sorozzák.

Van egy miniszteri döntvény, a mely kimondja, hogy magánjellegű vagy társulati iskola felekezeti jellegű nem lehet, nem pedig azért, nehogy a magánegyetem ezen jelleget czégérnek használva, azzal visszaéljenek.

Most már, ha szigorúan vizsgáljuk az uradalmi iskolák jellegét, azon következtetésre is jutunk, hogy azok vagy községi, vagy felekezeti jellegűek lehetnek és minden tekintetben azokkal egyenlő elbírálás alá vonandók, meg azon következtetésre is, hogy: «Ha akarom, vemhes; ha akarom, nem vemhes».

Ez a helyzet föltétlenül tisztázandó. Nem szabad 500 magyar néptanítót bizonytalan helyzetben hagyni tovább. Ha a fönnálló törvényekből jogaik teljesen ki nem magyarázhatók, úgy gondoskodni kell egy olyan törvényről, mely helyzetüket teljesen tisztázni fogja és jogaikat a többi néptanítók jogaival egyenlővé teszi. Egyenlő kötelezettségek egyenlő jogokat vonnak maguk után.

Csorvás-Gerendás. *Szentkeresztgy Tivadar.*

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Olasz analfabéták. Olaszországnak csapása és egyúttal haszna a kivándorlás; csapása, mert a föld több olaszt tudna táplálni, ha a legnagyobb birtokok nem volnának az állam és magánosok kezében, az egyházat kivéve, a melytől vagyonát elvették; haszna, mert például Dél-Amerikában mind döntőbb lesz az olasz elem befolyása s a Földközi-tenger mentén is nagyban terjeszkedik. A kivándorlási törvényeket azonban újabban nagyon megszorították nemcsak Amerikában, hanem Afrikában és Ausztráliában is. Első föltételük az, hogy a bevándorló írni és olvasni tudjon s ezzel különösen az olaszországi analfabétákat akarják sújtani. Dél-Olaszország például rendkívül nagy kontingenst szolgáltat a kivándorlásnak s épen ebben az országrészben van a legtöbb analfabéta; hozzá a kivándorlást megakadályozni nem lehet. *Serpi,* a neves egyetemi tanár tehát azt ajánlotta az olasz kormány-nak, hogy déli Itáliában legalább 1000 vándorló népiskolát alapítson, a melyek írni, olvasni tanítsák a népet, azaz körülbelül ezer vándorló néptanítót fizessen, mert Olaszországban ki van mondva ugyan az általános tankötelezettség papiroson, de nincs pénz s így még számtalan szegény községnek nincs népiskolája, dacára, hogy a kormány erőlteti, némi gyöngye támogatásban részesíti is őket, szóval a teher nagyobb felét a nyakukba sózza. Most pedig kiderül,

hogy annak az 1000 tanítónak fizetésére sinesen fődözet, dazára, hogy Európaszerte dísekesznek az olasz fináncziák virágzó állapotával. A hiányt tehát több dél-olaszországi város iparkodik pótolni akként, hogy tanítóit külön fizeti esü kurzusokért, a melyeken felnötteket írni, olvasni tanítanak; s ezért a nép emberei fejeként és havonként egy lírát fizetnek. A néhány tanfolyam eléggé látogatott, de a főzelt még sem éri el, mert a kisebb, szegény s iskolákkal nem rendelkező községek lakói nagyon ritkán gyalogolhatnak el városokba, hogy azokban a tanfolyamokon jelen lehessenek; a módosabb községek pedig mind ez ideig nem szerveztek olyan tanfolyamokat.

Az aldatlan üldözés. Ismeretes olvasóink előtt az az adáz és kegyetlen üldözés, a melyben a jelenlegi francia kormány hónapokon át részésti a katolikus iskolákat s főleg a népiskolákat, a melyek nagyrészt az iskolatestvérek vezetése alatt állanak. Szolgáltunk statisztikai adatokkal is, melyek megmutatták, hogy milyen óriási számú iskolát zártak be csak azért, hogy a gyermekeket nem is felekezetenküli, hanem egyenesen vallástalan iskolákba kényszerítsék. Hirtelenében, azon melegeben kellett új állami vagy községi iskolákat alapítani, a mely célra épen két hónapnyi idő állott rendelkezésre; ennyi idő pedig valóban kevés olyan lázas munkára. Így történt meg, hogy Franciaország minden megyéjében ezerszámra maradtak gyermekek hely nélkül, a szülők legjobb akaratuk mellett sem tudtak nekik iskolát tartani s természetesen keményen megszólják a kormányt fanatizmusaért. Két megyere nézve Franciaország közepéből hivatalos statisztikai adatok állanak rendelkezésünkre, ezekből kiderül, hogy csak ebben a két megyében 85,000 iskolásgyermeket nem tudtak elhelyezni a mostan folyó tanévben, a melyet nyilvánvalólag elvesztettek, lévén a legtöbb szülő szegény, a ki magántanítót nem tarthat gyermekének. A francia nép nagyon el van keseredve e miatt; de akad szülő, főleg paraszt, a ki rövidlátólag nem bánja.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek a magyar iskolai helyesírás szabályai tárgyában 1903. évi 862. eln. szám alatt kiadott körrendelete. *Kivonat az esztergomi főegyházmegye V. közzeléből.* A magyar helyesírás tanítása újabb időben számos panaszra adott okot s a Népnevelők budapesti egyesülete 1899-ben följeljesztésben kért, hogy helyesírás mintakönyv kiadásával orvosoljam a fölmerült visszasságokat. E visszasságok részint számos eredeti és idegen szónak ingadozó írása módjából eredtek, részint pedig abból, hogy a lejedő nyelv és irodalom itt is, ott is rést ütött a hagyományos szabályokon. A helyesírás tanításának ezen akadályait méltatva, megbízam az Országos Közoktatási Tanácsot, tegyen javaslatot a nehézségek elhárítására. Időközben a Magyar Tudományos Akadémia — mint már azelőtt is többször — újra átvizsgálta s egyes pontokra nézve egyszerűsítette a saját kiadványaira megállapított helyesírás szabályokat. Az Országos Közoktatási Tanács

hosszas és lelkiismeretes tárgyalások eredményeképp a Magyar Tudományos Akadémia szabályzata alapján olyan munkálatot szerkesztett, mely — a mennyire jelenlegi viszonyaink közt lehetett — egyszerűbbé s kövekezetesebbé teszi a helyesírás szabályokat, azonfölül igen gondosan megállapított szójegyzékben ad utasítást a kötes esetekben való eljárásra s különösen az idegen eredetű szókra nézve iparkodik pontosabb határt szabni a magyaros s az idegenszerű írásmód között. Minthogy a kiéjtes idők folytán észrevétlenül változik, az írás pedig vele szemben egy ideig az irodalmi hagyományt követi, némely esetben nem lehet az eddig divott írásmódot egyszerűre hibásnak nyilvánítani s ezért a szabályzat is megenged egyelőre némely ingadozást. Az ilyen megalkuvást szükségessé teszi az a fontos irodalmi és iskolai érdek, hogy a fejlődés ne erőszakos, hanem fokozatos legyen s a fejlődés érdekében az új német és francia hivatalos szabályzatok is számos esetben választást engednek két-két írásmód között. A döntést e néhány esetben a pedagógiai belátásra s az irodalmi fejlődésre hagytam, de didaktikai szempontból szükségesnek találok, hogy egy intézet egyféle írásmód mellett foglaljon állást. Hiszem, hogy az irodalmi fejlődés csakhamar megtalálja azt az útát, melyet az iskola s az irodalom érdeke kijelöl. Mindenképpen remélem, hogy ez a részben az Akadémia, részben a Közoktatási Tanács megállapodásain alapuló új iskolai helyesírás az e téren uralkodó zavart esökenteni s rövid idő múlva teljesen meg fogja szüntetni. Ezek alapján az új szabályzatot a rendelkezésem és vezetésem alatt álló összes iskolákra irányadóul rendelem. Együttal elrendelem, hogy az új iskolai könyvek s a mejevőknek új kiadásai ehhez a szabályzathoz alkalmazkodjanak. De a jelenleg használatban lévő kiadások tovább is használhatók, sőt (hogy szegény szülökre ezzel új terheket ne rójunk), ugyanazon könyvek új kiadása mellett is használhatni a régit, kivéve ha az új kiadás tartalmi tekintetben is tetemes változást szenvedne. A szabályzat új címmel jelent meg: A magyar iskolai helyesírás. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. Kapható a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium Hivatalos Közlönyének kiadóhivatalában (Wodianer F. és Fiai Budapest).

EGYESÜLETI ÉLET.

Az ujbányai róm. kath. tanítóegylet a következő főbb pontokat elfogadta s a ker. képviselője útján sérelmek orvoslása végett kérvénnyel járulnak az országgyűlés elé: 1. Rendeztessék a községi és felekezeti tanítók fizetése is az állami tanító személyzetével hasonlóan. 2. A segédtanítói intézmény törültsésk el és a kezdő fizetés 1400 koronában állapíttassék meg. 3. A felekezeti és községi iskoláknál eltöltött szolgálati évek teljes mértékben beszámíttassanak. 4. A fizetés rendezése ezőljből végeztesse el a kormány új összerást, melyben a természetbeli és más jövedelmek tíz évi átlag szerint folyóárban értékelessenek. 5. A törvény életbelépése után hat hó múlva minden iskolafentartó köteles saját alkalmazottainak fizetését a törvényben megszabott elvek és fokozatok szerint rendezni. Zsarnóczán, 1903 márczius 31. *Lábay Gyula*, v. elnök.

A Bajavidéki róm. kath. tanítóegylet központi bizottsága mult évi decz. hó 21-én tartott ülésében tárgyalta az állami tanítók fizetésrendezése tervezetében kifejezésre jutott, de természeténél fogva az összes tanítóságot érzékenyen érintő azon lealzó sérelmes intézkedést, melynek értelmében a közigazgatási tisztviselő legkisebb képviselőivel: az írkokkal szemben az állami tanítók fizetésének minimuma — a tanítói hivatal tekintélyének nem csekély lekisebbítésére — jelentékenyen kisebb összeggel állapíttatott meg a fizetésrendezésről szóló kormánytervezetben. A központi bizottság idevonatkozó 7. sz. határozatában kimondta, hogy míg egyrészlől tiltakozásának ad kifejezést a sérelmes kormánytervezet

VEGYESEK.

A tapasztalás iskolája. A Magyar tanítók otthonának pedagógiai szakosztálya f. április hó 4-én, szombaton este fél 7 órakor ülést tartott, melynek tárgya volt Gutenberg Pál harmadik előadása: «A tapasztalás iskolája» czímen. A harmadik előadás áttekintése: I. A német methodika magyar rostája: A rendszer, a kulturális fokozatok, az ismeretanyag koncentralása, az életközösség elve, a biológiai eljárás mód. II. Az angol objekt teaching és az amerikai nature study hogyan érvényesül magyar talajon. III. A realstudiumok a magyar népiskolában, a középiskolában, a szakiskolában: a ráuk maradt tradíciók és a jövőendő czélok körvonásai, a köznapi élethivatás, a tudományok művelése- és a természet kultusza mezején. IV. A tapasztalás anyaga, köre, fokozatai (a természet és az emberi kultúra) és módja (megfigyelés és cselekvés). V. A megfigyelés tárgyi sora: életjelenségek, természeti jelenségek, az ember munkája. VI. A megfigyelés kifejezése: élőszó-, írás-, rajz- és plasztikai munka útján. VII. A tömeges tanítás és a közös megfigyelés: az otthon és az iskola tapasztalati köre, séták és kirándulások, országos vándorlások. VIII. A megfigyelés tendenciája: az életjelenység körében a növényi és állati élet fejlődése: a természeti jelenségekben (meteorológiában és fizikában) az okkapcsolat eszméje; az életközösségekben és a geografiában az élet kölcsönhatása és az ember uralma; végül az emberi munkában a célszerűség eszméje. IX. A munka kvalitatív fokai: A természet munkája, az állati élet munkája, az ember munkája — erkölcsi munka, szolidaris munka. X. Az emberi tevékenység teljes köre a gyermek tapasztalati fokai szerint: az otthon munkája, a szántóvető- és kézműves élet munkája: a kertészet a nagyipar, kereskedelem s közlekedés munkája: a tudományos tevékenység és az embernevelés munkája.

Halálozás. Mély részvétellel értesülünk, hogy a kath. tanügyi egyik igen buzgó munkását, Tóth Géza jászói igazgató-tanítót, a kath. Tanügyi Tanács tagját, a rozsnyói egyházmegyei róm. kath. tanítóegylet elnökét mély gyász érte, édes anyjának, öz. Tóth Jánosné szül. Kramer Leopoldina urnő elhunytával. Istenben boldogult föld. maradványait márczius 31-én, délelőtt 10 órakor temették általános részvétellel. A jó Isten adjon vigaszt édesem munkatársunknak a gyász elviselésére és az elhunytak adjon a föltámadásig örök boldogságot.

Az iskolatestvérek Magyarországon. Ujvidékről jelentik: A kath. hitközség mai ülésén elhatározta az iskolatestvérek behozatalát, a kik közül három fognak a rókusai iskolánál tanításra alkalmazni. Topolyán már működnek az iskolatestvérek.

Tanítók mozgalma. Az újbányai választókerület területén működő kath. tanítók f. hó 17-én Zsarnóczán (Barsm.) rendkívüli gyűlést tartottak, melynek egyedüli tárgya a felekezeti és községi tanítók fizetésrendezése volt. Elhatározták, hogy sérelmeik orvoslása végett legelső sorban dr. Rimely Károly püspök úr magas pártfogását fogják kérelmezni s egyidejűleg a kerület orsz. képviselőjének útján az országgyűlés elé kérvényt nyújtanak be. A kérvény fájdalommal említi, hogy az állam tisztviselőinek fizetésrendezése alkalmából az egyenlő minősítéssel bíró felekezeti és községi tanítókról megfeledkezett s csak állami tanítókról gondoskodik.

A bécsi tanszerkiállítás. A bécsi tanszerkiállítás f. hó 2-án nyitották meg. Lapunk szerkesztője f. hó 5-én utazik Bécsbe, hogy a kiállításnak a népoktatási intézetekre vonatkozó osztályait tanulmányozza.

A magyar kath. iskolák ellátása. Abból az alkalmából, hogy az állami tanítók fizetésrendezése egy lépéssel előbbre vitte a tanítók anyagi ellátását, Bertalan Vincze a fenti cím alatt egy röpiratot tesz közzé. Minden lelkésznek, tanítónak és a kath. iskolák iránt érdeklődő közönségnek a jelen viszonyok között a kibontakozás módzatainak megállapíthatása czéljából nagyon kívánatos annak megszerzése. Tárnya a kath. iskolák fentartásának biztosítása és alkalmazottjainak az állami tanítókkal egyenértékű ellátása. Ára 1 korona. A röpirat szerkesztőjénél Esztergomban rendelhető meg.

ellen, másrésztől jogosnak és szükségesnek tartja és teljes rokonszenvvel kíséri és támogatja e közös érdekszférában az állami tanítószolgálat tülakozó mozgalmát. E szolidaritásnál fogva kívánatosnak tartja, hogy a kath. hitfelekezeti tanítószolgálat közös érzelme méltóképen jusson kifejezésre. Ezért: megkeresni határozta a kath. tanítók Orsz. Bizottsága Tanácsának tek. elnökségét az iránt, hogy emelje föl a kath. tanítószolgálat nevében tülakozó szavát a kormány által kontemplált sérelmes fizetésrendezési tervvel ellen és tekintélyének súlyával támogassa az állami tanítószolgálat fizetésrendezése ügyében megindított azon életrevaló mozgalmában, melylyel Magyarország 28 ezer főnyi tanítószolgálat szívvél-lelékkel együttérz. E mellett hasson oda, hogy a megváltoztatott kormánytervezetbe a felekezeti tanítók is fölvetessenek, illetőleg ezek fizetési minimuma az államiakéval egyformán állapítsák meg. A «Bajavidéki róm. kath. tanítóegyesület» központi bizottságának jelen határozatát gyors intézkedés czéljából ezennel van szerencsénk teljes tisztelettel megküldeni. Baja, 1902. december hó 31-én. Hazafias üdvözlettel vagyunk: *Vojnits* társaink. *Noroth István* jegyző.

IRODALOM.

Egy igen tanulságos és hasznos könyv igazolja ismét a kath. tanítóegyesületi élet hatásos működését, megjelent: *A kalocsai érsekségyeji római katolikus tanítóegyesületek 1902. évi értesítője*. XXI. füzet. A társegyesületek megbízásából kiadja a kalocsa-vidéki egyesület választmányja. Szerkeszti: *Dreiszigler Ferencz*, tanítóképző-intézet tanár. Tartalma: Előszó, melyet Dreiszigler szerkesztő írt. Első rész. Egyesületeink kormányzata. A főegyházmegye főpásztora. A főegyházmegye főtanfőnöke. A tisztikar. Az egyesületek tiszteletbeli tagjai. Második rész. Az 1902. évi egyesületi élet. 1. A kalocsa-vidéki róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. 2. A bajavidéki róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. 3. A zomborvidéki róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. 4. A bács-tiszavidéki róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. 5. A bacs-könyvidéki róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. 6. Az újvidék-palánkai róm. kath. tanítóegyesület közgyűlése. A főegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületek szövetsége. Harmadik rész. Dolgozatok. Miben áll a keresztény nevelés pillénye a többi nevelési rendszerek fölött? és miért egyedül helyes a keresztény nevelés? Mit jelent az egyes tantárgyakra nézve amaz elv, hogy az életnek tanítsunk? Mit tehet a tanító a helyes önségelvezés meghonosítása és fejlesztése érdekében? A bajavidéki róm. kath. tanítóegyesület reformja.

Beküldetett. *Zászlók*. Ifjusági lap. (Keresztény szellemű. Sok eredeti illusztrációval díszítve.) I. évf. 6 sz. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 45. Évi ára 2 kor.

Jézus Szentséges Szívének Hírnöke. Havi folyóirat. Az unapostolságnak és Jézus szentséges Szíve tiszteletének terjesztésére és ápolására. Szerkeszti Tóth Mike S. J. Kalocsán. Egész évi ára 3 kor. Tartalma: Jézus szentséges Szívének örömei az utolsó időkben. Jézus szentséges Szívének ügyei. Jézus Szíve péntekének kilenczete. Jézus szentséges Szíve letenyéjének magyarázata. Nagybójtai esték falun. Anatólius és Prisca. Különös Jézus szentséges Szívének áldásai. A megváltás ünnepe. (Költemény.) Palesztina. A szentmiséről általában.

Szűz Mária Virágokertje. Szűz Mária utolsó évei. Nagyrasszonyunk dicsérete. Mária szepőtlen szívének társulata hazánkban. Zárdáink. Stuart Mária élete. Szűz Mária, a családanya. A bűntény előbb-utóbb napfényre jó. Kisbéli történetek. Krónika.

Beküldetett. A gyakori szent áldozás. Írta mgr. Segér Ferdinánd Maison Jeromos kalocsa-főegyházmegyei áldozópap. Kalocsán. A kalocsai érseki hatóság jóváhagyásával. Ára: 40 fillér.

Szerkesztői üzenetek.

Csalloközi. 1. A kath. iskola céljaira tökécsített összeg jövedelme csak a kath. iskola költségeire fordítható. Az összeget szétosztani nem lehet. 2. A pénz kezeléséről a kath. iskolaszék intézkedik. Egy ember, így a bíró, nem határozhatja el, hogy hol és ki kezelje a kath. iskola jövedelmét. 3. Más alapon alakul a kath. iskolaszék és egészen más természetű jogkörrel bír a községi iskolaszék. 4. A kath. iskola költségvetését a kath. iskolaszék készíti el s az egyházmegyei hatóság jóváhagyja. 5. A kath. iskola jövedelmei által fizetendő tandíjat a kath. iskolaszék állapítja meg, az szedeti be és az kezeli is. — **F. K.** A múlt szám «Egyes» rovatából tájékoztatást nyerhet. Egyebet mi sem tudunk. Ha esetleg újabb értesítést szeretnénk, levelezőlapon értesítjük. — **T. F. I.** A tanítótestület kölcsönös megegyezésével az iskolaszék intézkedik. 2. A tanév elején történik a beosztás. 3. Csak ne mutatkozzék önkény az eljárásában, mert a kölcsönös jóviszonyt megronthatná a testület tagjai között. — **P. E.** 1. Semmitelre községi terhet nem köteles fizetni. 2. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28b. — **E. A.** Beérkezett. — **T. S.** Beérkezett. Főhasználok.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK

Egri érseki megye.

A nyírabranyi (Szabolesz megye) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelme: két szoba, konyha, kamra és pincéből álló lakás, istálló, sertés- és baromfiud, nagy kert, a községhez közel 25 magyar hód szántóföld és rét, párhér, stóla, készpénz. A jövedelem összértékben díjjel szerint 1040 korona 20 fillér. Kérvények — keresztlevelek, házasságkötésről szóló anyakönyvi kivonattal, illetőleg szabad állapotot igazoló felkészi bizonyítvánnyal, tankepesítő oklevéllel, s mindazon helyekről, hol a pályázó alkalmazva volt, működési és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelve, alulírottához küldendő. Választás *április 21-én* délelőtt. Posta, vasút helyben. *Dr. Kovacsóczy Korudl.* felkész. 96 1—1

Pécsi egyházmegye.

A ráczmecskei (Baranyam.) róm. kath. oszaltantitói állomásra *1. é. április 21-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme: 1. a hitközségtől 600 korona évenként, havi részletekben fizetve. 2. A hitközségtől évi 10 köbméter kemény hasábia, melyből egy tanterem is fűlendő. 3. Egy butorozott szoba. 4. Az államtól évi 200 korona segély kilátásba helyezve, kötelei: az egyik tanterem növendékeit önállóan vezetni, a kántoriakban szükség esetén segédkezni, a gyermekeket a templomba vezetni és ott reájuk felügyelni és az ismételőoktatást a másik tanítóval megosztani. Állomását iskolai év közt csak önálló kántori állomással válthatja föl. Pályázhat csak képesített róm. kath. tanító, vagy tanítónő. Az oklevél, ha nem eredetiben, úgy közjegyzőleg hitelesített másolatban esatolandó. A felszerelt kérvények alulírott iskolaszéki elnökség címére küldendők. Tannyelv német-magyar. Ráczmecske (Baranyam.) 1902. márcz. 30. *Schneller Alajos,* plébános. írtész. elnök. 97 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Uza-Panyit (Gömör megye) kath. kántortanítói állomásra *febr. hó 30-ára* pályázat hirdettek. Jövedelme a jövő év január hó 18-án megjelent 3. számú lapjában a «Nepnevelő» szaklapnak van felsorolva. Csak okleveles pályázhat. Személyes megjelenés nem szükséges. Kérvények Kutsa Sándor iskolaigazgatóhoz Uza-Panyitra u. p. Felső-B. fog címzendők. 93 1—1

A guszonai róm. kath. egyház főkegyházába Magyar-hegymegre okleveles tanító kerestetik. Pályázhatni *1. év május 3-án.* Jövedelem: igen tisztességes lakás,

gyümölcsös és veteményes kert, 10 köböl tiszta buza, 7 köböl zab, 2 zsák burgonya, 32 m. kemény tűzifa befuvározva, államsegély 328 kor., a hitközségtől 100 kor. 80 fillér, tandíj 50—60 kor., esetleges kántorális stóla, 2¼ kat. hold föld, 900 [] rét, ezeket a hitközség műveli, két marhalegeltetési jog. A kántori teendőkben jártasak előnyben részesülnek. Jelentkeznetni Benyo József plébánosnál Guszonán (u. p. Osgyan). Választásra személyes megjelenés kívántatik. 94 1—2

Váczi egyházmegye.

Pilis (Pestm.) kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése 800 korona hitközségtől, 50 korona stóla és kitűnő lakás. Az állás *azonnal* elfoglalandó. Pályázatot *Gubányi József* elnökre címzendők. 95 1—1

GYÓNÁSI KÖNYVECSKE

katholikus gyermekek számára.

Írta:

== DREHER TIVADAR. ==

Kötve 36 fillér.

Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28b).

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz József-rend lovagja. A párisi és becsi világkiállításán stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnymású csőrendszerint (pneumatikai) tartos, nemes hangú orgonákat szállít. 90 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmérsékeltébb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartása mérsékelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

Stephanium nyomása Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.